

KLIMATA PĀRMAIŅU RADĪTI PĀREJAS KLIMATA RISKI

Kā ekonomikas transformācija uz klimatneitrālu modeli maina spēles noteikumus?

**PROF. DR.SC.ADMIN.
NATĀLIJA CUDEČKA – PURIŅA**

Kas ir klimata pārmaiņu radīti **pārejas riski**?

Tie ir riski, kas **saistīti ar ekonomikas transformāciju** uz klimatneitrālu modeli: regulējuma izmaiņas, oglekļa cenu pieaugums, tehnoloģiju attīstība un mainīgas tirgus, investoru un klientu prasības.

Klimata pārmaiņu radīti **pārejas riski** var būt:

- **Politikas un regulējuma riski:** jaunas prasības CO₂ emisiju samazināšanai, oglekļa nodokļi, ES Zaļais kurss
- **Tehnoloģiskie riski:** tradicionālo tehnoloģiju novecošana, ieguldījumu vajadzības jaunos risinājumos
- **Tirgus riski:** klientu un investoru mainīgās prasības pēc ilgtspējas; "zaļās" priekšrocības konkurentiem
- **Darbaspēka riski:** jaunu kompetenču un prasmju nepieciešamība klimatneitrālai darbībai

Nozares ar augstāku risku: enerģētika, rūpniecība, transports, būvniecība.

GĀZES CENA TRĪSKĀRŠOJAS - ES OGLEKĻA NODOKLIS

Zaļie tomāti?

Prabza oslāā canēt urars Iranstrēiaka lipnaruā sa 0:īd.msieciika?
Onnakea,
Zāļie tomāti?

Enerģijas patēriņa kredīta nosacījumi

Enerģijas patēriņa kredīta nosacījumi
Enerģijas patēriņa kredīta nosacījumi
Enerģijas patēriņa kredīta nosacījumi
Enerģijas patēriņa kredīta nosacījumi

Klimata pārmaiņu radīti **pārejas riski** nozarēs

Enerģētika & Rūpniecība

- Oglekļa nodevas palielina ražošanas izmaksas.
- Ieguldījumi atjaunojamajā enerģijā kļūst obligāti.
- Esošās iekārtas var zaudēt vērtību pirms amortizācijas beigām.

Transports & Būvniecība

- Degvielas emisiju standarti kļūst stingrāki.
- "Zaļās" ēkas kļūst arvien biežāka klientu prasība.
- Autoparku elektrifikācija prasa kapitālieguldījumus.

Lauksaimniecība & Mežsaimniecība

- ES lauksaimniecības subsidēšanas nosacījumi mainās.
- Mežsaimniecībā pieaug prasības ilgtspējas sertifikācijai.
- Oglekļa piesaiste var kļūt par jaunu ieņēmumu avotu.

Klimata pārmaiņu radīti **pārejas riski** — skaitļos un faktos

90%

ES mērķis: neto SEG emisiju samazinājums līdz 2040. gadam (pret 1990. gadu) – jaunākais ES klimata mērķis

2027.

ETS2 sāks darboties – aptvers ēkas, autotransportu un mazo industriju; skar arī Latvijas uzņēmumus

3 no 4

Latvijas uzņēmumu investēja biznesā 2025. gadā, taču klimata jautājumi joprojām biežāk tiek uztverti kā risks, nevis iespēja

No 2026. gada Eiropas Savienībā stājas spēkā CBAM (oglekļa robežmehānisms), paredzot maksu par importēto preču iegultajām emisijām, savukārt lielajiem uzņēmumiem jau ir uzsākta CSRD ilgtspējas ziņošana.

Klimata pārmaiņu radīti **pārejas riski** — skaitļos un faktos

90%

ES mērķis: neto SEG emisiju samazinājums līdz 2040. gadam (pret 1990. gadu) – jaunākais ES klimata mērķis

Tas nozīmē strauju ekonomisko transformāciju tuvākajos 15 gados: mainīsies regulējums, enerģijas izmaksas, tehnoloģijas, finansējuma nosacījumi un klientu prasības.

Klimata pārmaiņu radīti **pārejas riski** — skaitļos un faktos

2027.

ETS2 sāks darboties – aptvers
ēkas, autotransportu un mazo
industriju.

Tas nozīmē, ka oglekļa cenas ietekme arvien
vairāk skars arī mazos un vidējos
uzņēmumus, ne tikai lielos rūpniecības
uzņēmumus visā Latvijā.

Klimata pārmaiņu radīti **pārejas riski** — skaitļos un faktos

3 no 4

Latvijas uzņēmumu investēja
biznesā 2025. gadā

Taču klimata jautājumi joprojām biežāk tiek
uztverti kā risks, nevis iespēja (EIBIS 2025*)

* Avots: EIB Investment Survey 2025

Regulējums mainās – kas uzņēmumiem jāzina jau tagad?

ES ETS oglekļa cena aug

Emisiju kvotu cena 2024. gadā bija ~60 līdz 90EUR/t. ETS paplašinās: 2027. gadā pievienosies ēkas un transports (ETS2).

CBAM no 2026. gada

Oglekļa robežmehānisms: importētāji maksā par iegultajām emisijām. Skar metālus, cementu, ķīmiju, enerģiju.

CSRD jeb ilgtspējas ziņošana

Lielie uzņēmumi jau ziņo par klimata riskiem kopš 2025. gada. Bankas un piegādes ķēžu partneri sagaida datus arī mazākajiem uzņēmumiem.

Zaļais finansējums ir iespēja

ES mobilizē €1,5 triljonus līdz 2030. gadam zaļajām investīcijām. Zaļās obligācijas un ilgtspējas aizdevumi pieejami arī Latvijas uzņēmumiem.

Piegādes ķēdes prasības

Lielie ES klienti arvien biežāk pieprasa emisiju datus un ilgtspējas sertifikātus no piegādātājiem, arī no Latvijas MVU.

Sāciet ar pašnovērtējumu

klimatariski.lv sniedz strukturētu novērtējumu par pārejas gatavību jūsu nozarē, pirms to prasa regulators vai klients.

Novērtējiet uzņēmuma klimata riskus

Nākotnes izaugsme klimata pārmaiņu laikmetā.

www.klimatariski.lv